

Annika Restadh
Avdelningschef

Avgiftsfria bibliotek i Bergslagsbibblan

Nio bibliotek i länet går samman i Bergslagsbibblan

Bergslagsbibblan är i nuvarande form ett samarbete mellan de fyra kommunerna i norra Örebro län. Under våren 2025 kommer de fem kommunerna i södra länet att ansluta till bibliotekssamarbetet. Ett nytt biblioteksdatasystem har upphandlats liksom en bibliotekswebb. Samarbetet innebär många fördelar för de nio kommunernas invånare.

Syftet är i första hand ökad tillgänglighet till folkbiblioteken för kommunernas invånare. Samarbetet ger

- ett större medieutbud som blir tillgängligt för fler
- ökad och likvärdig servicegrad
- bättre ekonomi och hållbarhet
- större genomslag och synlighet för verksamheten
- stärkt roll för biblioteken
- uppbyggnad av infrastruktur för samarbeten inom fler områden för biblioteken
- ett enda lånekort kan användas i samtliga nio kommuner

För beslut som rör ekonomiska åtaganden krävs att alla i samarbetet är överens.

Avgifter på bibliotek

Det ska vara avgiftsfritt att låna eller på annat sätt få tillgång till media i folkbibliotek i Sverige enligt Bibliotekslagen, 2013:801. Folkbiblioteken kan ta ut avgift för porto, fotokopiering eller liknande tjänster. Folkbiblioteken kan enligt lagen också ta ut avgift för media som inte lämnats tillbaka inom angiven tid.

Av Bergslagsbibblans fyra bibliotek i norra länet är tre helt avgiftsfria. Det är Nora, Ljusnarsberg och Lindesbergs bibliotek. Det gäller även Laxå kommun av de bibliotek som är nya i samarbetet. För resterande kommuner finns ett önskemål att alla avgifter som uppkommer i samband med lån av samtliga folkbibliotekets medier tas bort. Med avgifter menas reservationsavgifter, avgifter som uppkommer i samband med försening, ersättning av borttappade eller trasiga medier samt för kostnader för borttappade bibliotekskort.

Avgifter som är kopplade till kopiering, hyra av lokaler med mera omfattas inte av förslaget.

Enligt bibliotekslagen ska biblioteksverksamheten vara tillgänglig för alla. Lån av medier från folkbibliotek en rättighet. Folkbiblioteken ska särskilt främja läsning och tillgång till litteratur och ägna särskild uppmärksamhet åt barn och ungdomar för att främja deras språkutveckling och stimulera till läsning. Detta bland annat genom att erbjuda litteratur utifrån deras behov och förutsättningar. Barn och unga är undantagna från förseningsavgifter eller avgifter för förkommer media och har så varit i alla tider.

Förslaget till avgiftsfritt bibliotek syftar till att sänka tröskeln till folkbiblioteken, öka tillgängligheten

och bygga förtroende mellan medborgare och kommun. Resultatet blir att fler kan och vill ta del av bibliotekets tjänster och att biblioteket framför allt främjar läsning och tillgång till litteratur. Ett avgiftsfritt bibliotek är en förutsättning för att alla barn ska få tillgång till biblioteket oavsett familjens ekonomiska situation.

Att ta bort alla avgifter skulle kunna en risk för att systemet missbrukas. Bedömningen är dock att de positiva konsekvenserna överväger. Inte minst för barns och ungas tillgång till litteratur.

Askersunds bibliotek har under det senaste året haft en låg intäktsbudget för förseningsavgifter. Om ett lån inte lämnas tillbaka i tid tas en förseningsavgift ut om 25 kr per utskickad påminnelse. Totalt skickas tre påminnelser ut. Därefter är bibliotekskunden enligt våra nuvarande regler ersättningsskyldig för lånad media. Den tredje påminnelsen är ett brev där det framgår vad bibliotekskunden skulle behöva betala om inte lånad media återlämnas. Det brukar alltid resultera i återlämning. Vid en skuld på över 125 kr stängs bibliotekskunden av från att låna. Avstängningen tas bort så fort lånet är tillbakalämnat eller skulden reglerad. Denna beskrivning gäller alltså vuxna bibliotekskunder. För barn och unga tas inga avgifter ut. Under 2024 skickades 81 tredjekrav ut. Av dessa var 11 till vuxna personer. Under 2024 har inga faktureror skickats ut.

De bibliotek i länet som redan tagit bort alla avgifter berättar att det fungerar bra. De ser en minskad administration. De ser ett ökat förtroende mellan allmänheten och biblioteket. Ingen ser ett ökat svinn. Den demokratiska rätten till kunskap och information kommer alla invånare till del genom slopade avgifter.